

TEMA 4: BAYREUTH, FAMÍLIA WAGNER, PROTECTORS

TÍTOL: LA LLEGENDA DE BAYREUTH

AUTOR: *Auguste Villiers de l'Isle Adam*

Aquest relat d'Auguste Villiers de l'Isle Adam, publicat a la 'Revue Wagnérienne' del 8 de Maig de 1885, sense nomenar-lo es refereix a RW, a qui Villiers admirava, i de qui coneixia molt bé la seva trajectòria artística i vital. Barreja la realitat de l'existència de Wagner amb la ficció, establint un diàleg entre el Músic i el Comerciant que ha ajudat a l'artista a suportar els moments crítics de la seva existència. La conversa s'inicia a partir de les penúries que el Músic assoleix a París, i va desgranant els desitjos i objectius que té el mestre de construir un teatre que doni aixopluc a una obra musical, que serà reconeguda arreu del món.

Endavant ! I si la terra que busques no ha estat creada encara, Déu farà crear per a tu
móns, del no-res, per tal de justificar la teva audàcia "
Schiller a "Cristòfor Colom"

Era un capvespre d'hivern, fa ja uns trenta anys. Un estranger de pas, un jove artista, - (famolenc, tant com d'idees) - sense recursos, abandonat "fins i tot pel seu gos", es trobava perdut a París en un cau gelat del carrer St. Roch.

L'inexorable mala sort lacerava, des de feia diversos mesos, a aquest bohemí desconegut, fins al punt de obligar-lo a donar, amb pluja o gel, a raó de dos francs l'hora, reconfortants lliçons de solfeig, la majoria de les vegades impagades. Fins i tot va haver d'arribar a emprendre la composició, de "obertures o preludis" , per obtenir la possibilitat d'uns tres escuts, per a vodevils que empresaris de barri deixaven grinyolar als seus quartets davant de qualsevol tarima. La resta del temps gaudia del gust de sentir-se cridar, negligentment, amb el títol de 'Boig' pels passejants il·luminats que se li acostaven.

Així doncs, aquest home trist, que tants mortals haguessin trobat madur per al suïcidi, estava assegut, aquell capvespre, davant de cert important comerciant –que amb les cames plegades enfront d'ell, l'observava curiós, a la llum d'una somorta candela, somrient-li de forma familiar.

Aquest interlocutor, per atzar, no era un altre –(la destinació ofereix aquests contrastos)- que el nostre gran Sr. Comerciant, aquell el sol nom del qual feia batre tots els cors de França. L'excel·lent home hi havia, en efecte, suplicat al seu 'amic' d'acceptar (Oh! tranquil sense paraules) alguns d'aquests petits menjars que, una vegada rebuts, confereixen –amb l'aprovació de tot el món- al bon prestatari el dret d'usar de qualsevol manera al que les rep i que no pensava estar obligat a res més. També mirava perquè amicalment al seu debitor, el qual –des d'aquest moment- s'havia convertit, als ulls del seu Benefactor, simplement en un 'company divertit', per dir-ho de forma burgesa.

De sobte, heus aquí que, aixecant el cap, el Desconegut, fixant en el seu amic les seves calmades pupil·les, es va prestar a notificar-li, amb la més gran sang freda, les següents confidències:

- Home generós, qui sóc jo?. Un musicastre, un ningú, l'últim dels vivents, l'oprobri de la raça humana. Et concedeixo –i fins i tot afegiré que, si et dignes a escoltar-me, el sentit del que t'anunciaré probablement no ho entendràs: perquè ningú aquí entén més que el que pot 'Reconèixer' – i tu, tu ets un desert on el so mateix d'un tro s'apagaria en l'esterilitat de l'espai.

- Què ingrats són els artistes... va murmurar el sever Industrial.

- Heus aquí doncs, va repetir l'Ingrat, la cosa que em proposo fer d'aquí a pocs anys, sent d'aquells que viuen fins a l'hora que Déu decideix.

Aquestes dues últimes paraules van posar fora de si, malgrat ell mateix, al negociant. Una viva inquietud - que aviat àdhuc augmentaria- es va dibuixar en la seva desconfiada mirada, en la qual es va refugiar d'ara endavant.

- Tu no has d'ignorar, no és així?, va continuar l'estranger, que entre els homes han aparegut, en el meu àmbit, aquells que es deien Orfeu, Beethoven, Glück, Weber, Bach, Mozart, Pergolesi, Rossini, Haëndel, Berlioz, -i encara uns altres. Aquests homes, fixat, són els reveladors de la misteriosa Harmonia a la raça humana. Doncs bé, la meua ànima, la meua, -ho comprens, benvolgut company?- la meua ànima està tota ella vibrant d'accents d'una màgia nova, pressentida per aquests homes, i per tant resulta que només jo puc proferir les meravelles musicals.

És per això que, tard o d'hora, la Humanitat farà en el meu honor -encara que se'm tracti en aquests moments d'insensat- el que ella no ha fet mai, de debò, per cap d'aquests precursors.

Sí, els més grans, els més augustos, els més poderosos de la nostra raça, -en ple segle de les llums, per a servir-me de la teua suggestiva expressió, el meu etern amic- estaran encantats de realitzar, després de la meua labor, el somni que jo genero i que t'exposo: Vindrà l'hora, primer, en la qual els reis, els emperadors victoriosos de l'Occident, els prínceps i els condotieri, oblidaran malgrat les seves victòries, els cants de guerra dels seus països, per a no celebrar ja més aquestes mateixes victòries immenses i terribles –(i això amb el crit de totes les fanfàrries dels seus exèrcits!)- Totes aquestes músiques ja no executaran altres cants de glòria que les meves elucubracions en l'hora del triomf. Obtingut aquest primer 'èxit', jo pregaré, uns anys després, que aquests prínceps, reis, ducs i emperadors totpoderosos vulguin molestar-se a venir a escoltar una de les meves més nebuloses produccions. Ells no vacil·laran a abandonar les preocupacions polítiques del món, a una hora solemne, per a arribar, amb magnificència, i a l'hora fixada, a la meua cita. I jo els comprimiré, amb quaranta graus de calor, al voltant de l'escenari d'un Teatre que hauré fet construir al meu gust, tant al seu càrrec com als d'amics i enemics. Aquests formidables exterminadors escoltaran, sense atendre a totes les altres preocupacions, amb recolliment, durant trenta hores, el què?: LA MEVA MÚSICA!

Per a pagar la construcció de l'edifici manaré cridar des de tots els confins de la terra, des del Japó a l'Orient Mitjà, des de Rússia a Amèrica, a diversos milers d'espectadors, -amics o enemics, això què importa- que vindran, igualment, deixant, sense temença, família, pàtria, interessos financers (ho entens, fi-nan-cers!), salvant naufragis, perills i distàncies, per a escoltar també, durant centenars d'hores, al preu de quatre-cents o cinc-cents francs cada seient, el què?: LA MEVA MÚSICA!

El meu Teatre s'eleva a Europa, sobre alguna muntanya que domini una ciutat, a la qual el meu capritx l'enriquirà per sempre, i la immortalitzarà. Allí, hem dit, els convidats arribaran, a la crida dels canons, dels tambors furiosos, de les triomfals fanfàrries guerreres, del replicar de les campanes, amb grans banderes surant al vent. I,

en peus, eixugant la suor dels seus fronts, barrejats entre aquestes Alteses i Majestats, tots pujarem fraternalment a la meva muntanya.

Llavors, com tindrè temor que la fúria del seu entusiasme –que serà sense parangó en els fastos de la nostra espècie humana- arribi a molestar l'intensitat de la impressió que, primer de tot, ha de deixar LA MEVA MÚSICA, jo portaré la meva gosadia fins a PROHIBIR L'APLAU-DIMENT!. I tots, per deferència a AQUESTA MÚSICA no deixaran esclatar, fins al final de l'Obra, tota la plenitud de la seva exaltació.

Un bon nombre d'ells acceptaran, fins i tot, ser, en la meva pròpia pàtria, els representants d'una nació vençuda per la meva i àdhuc sagnant, i, en nom de l'Esperit-Humà, sords als combats pròxims portats contra el seu país, tindran la magnanimitat d'aclamar-me. Els més perfectes cantants, els millors executants, -tan interessats en el sou habitualment- oblidaran, aquesta vegada, tots els seus compromisos, lucre i beneficis, pel mer honor d'expressar, gratuïtament, el què?: LA MEVA MÚSICA!.

I cada any, jo reiniciaré el miracle d'aquesta festa estranya, que es perpetuarà fins i tot després de la meva mort, com una espècie de peregrinació religiosa. I, cada vegada, després de centenars d'hores passades en el meu Teatre, cadascun tornarà al seu país, l'ànima engrandida i fortificada per la sola audició de què?: de LA MEVA MÚSICA!. I tots no projectaran, en el moment de l'adéu, una altra cosa que tornar a venir l'any següent. I, per fi, quan els mateixos que, en el món sencer, odiaran, des del naixement, LA MEVA MÚSICA, seran empesos fins a veure's obligats a com menys admirar-la i aplaudir-la, sota pena de ser presos per imbècils. Et dic i juro que LA MEVA MÚSICA resistirà fins i tot a l'admiració profana. Sí, benivolgut Consolador meu, heus aquí el somni que jo realitzaré en pocs anys. I, per a indemnitzar-te d'haver estat amb mi misericordiós a escoltar, el profètic projecte, t'assignaré, si vols, des d'aquest moment, una excel·lent entrada, que tu podràs revendre molt cara, arribat el moment.

A aquestes incoherents paraules, l' excessivament sensible Industrial, que havia escoltat fins a aquest moment amb la boca oberta, es va aixecar, silenciosament, amb els ulls plens de llàgrimes. Entre dos sanglots dolorosos, va suplicar al seu bohemí que s'anés al llit. Veient que la seva suggestió no era acollida amb un dolç somriure, va saltar, com era el seu deure, fora de l'habitació i va córrer, a tot córrer, a requerir, vista la urgència, alguns metges psiquiatres per a tancar al seu desgraciat protegit a Bicêtre (1), aquella mateixa nit. Quan va reaparèixer, dues hores després, acompanyat de tres doctors i diversos guàrdies amb cordes, el desolat boig havia desaparegut.

Els policies, potser mal informats, van pretendre, en el curs de la recerca, que l'exaltat s'havia dirigit, tranquil·lament, alguns instants després de la fugida del seu Amic, cap a l'estació d'Estrasburg i que havia pres, sense fer-se notar massa, el tren de les 9,40 hores cap a Alemanya. Després, naturalment, el seu benefactor parisenc es pregunta encara, a vegades, en quin manicomi haurien tancat les gents series d'allí, després de la seva arribada, al seu pobre monomaniac “que, de totes maneres sovint l'havia divertit, i del qual havia oblidat el seu nom”.

(NT 1): Bicêtre era un castell fortalesa de prop de París que Louis XIII va convertir en hospital per a militars invàlids. A partir de 1656 l'establiment va passar a formar part de l'hospital General de Paris i va acollir gent pobre, vagabunds i indesitjables. A partir de 1735 es convertí en una presó horripilant on hi conviuen indigents, malalts, homosexuals, assassins i delinqüents de tota mena. A Bicêtre, el tapisser Guilleret va inventar la camisa de força l'any 1770. I aquí mateix el 17 d'abril de 1792, es va provar per primera vegada la guillotina, primer sobre dos ovelles vives i, després, diuen, sobre els cadàvers de tres vagabunds.

=====
=====
(* Auguste Villiers de l'Isle Adam (Saint-Brieuc, 1838- Paris, 1889). De família benestant, vinguda a menys, ben jove es mostra molt dotat pel piano i descobreix la poesia. L'any 1855, arriba a Paris, on Auguste sovinteja cafés d'artistes i salons on és presentat i obté un cert èxit. Coneix Catulle Mendès, Baudelaire, François Coppé, Leconte de Lisle, i comença a col.laborar en fulletons. Més tard coneixerà Flaubert i Mallarmé.

Publica el seu primer llibre, Deux essais de poésie l'any 1858, i comença la carrera de periodista, publicant el desembre de 1859 dos articles de crítica musical. Consagrat com a escriptor va escriure Contes Cruels,(1883) Histoires insolites (1888) i els Nouveaux Contes cruels , L'Ève future, entre d'altres, a més de poesies i obres de teatre.. l'octubre de 1867, Villiers de L'Isle-Adam esdevé redactor en cap de la *Revue des Lettres et des Arts*.

En l'aspecte wagnerià Mendès i la seva Suïssa i Alemanya el Havien de comentar en sobre l'Exposició Munich, veure les visitar el compositor a Bruxelles per assistir al representació en març de 1870, van Wagner a Weimar i a Walkyria, després dies a Triebtschen amb

Revue des Lettres et des Arts

cal destacar que Villiers, esposa Judith, van viatjar a mes de juny de 1869. els diaris parisencs notícies Universal de Belles Arts a òperes de Richard Wagner i Triebtschen. Van viatjar a Theatre de la Monnaie , a la francés de Lohengrin, el participar en un Festival Munich per veure La d'haver passat el juliol, uns el Mestre.

=====
=====
El gener de 1881, Villiers es presenta com a candidat lègitimiste a les eleccions pel consell municipal del districte XVIII de París, però rep 593 vots contra 2.147 vots a favor del radical Severiano de Heredia. L'endemà d'aquesta derrota neix a Paris Victor-Philippe-Auguste, fill natural de Villiers i de Marie Brégeras, nascuda Dantine, vídua illetrada. A partir d'aquí, la vida de Villiers es complica, treballa poc i li manquen recursos, fins el punt que es troba en la misèria.

Diagnosticat d'un càncer de les vies digestives l'hivern 1888-1889, Villiers ja no pot treballar, i Mallarmé ha d'obrir una col.lecta entre els seus amics per subvenir a les seves necessitats i a les de la seva família. El 12 de juliol de 1889, és ingressat a la clínica dels Germans Sant-Texans-de-Déu, carrer Oudinot, a París.

El 12 d'agost redacta un testament per tal de reconèixer el seu fill Victor i la seva esposa. El 18 d'agost mor i és enterrat al cementiri dels Batignolles essent traslladades les seves despulles més tard al cementiri Père Lachaise (79e divisió).

Villiers de l'Isle Adam, va jugar un rol molt important en el naixement del simbolisme francès. Gran admirador de Poe i de Baudelaire, apassionat per Wagner, i gran amic de Mallarmé, aquest aristòcrata monarquista va ser per la seva època, autènticament

modern en els seus plantejaments estètics. Amic de la irrealitat, partia de postulats estranys, idealista impenitent, els somnis l'apassionaven i l'exaltaven, sempre acompanyats d'una ironia ombrívola que constitueix el seu segell personal.